

Verejný ochranca práv (ombudsman)

Zhrnutie

Inštitút verejného ochrancu práv (ďalej tiež ako „ombudsman“) bol na Slovensku zriadený v roku 1999, inšpirovaný modelom, uplatneným v susediacich krajinách. Napriek tomu, že podľa Ústavy Slovenskej republiky¹ má byť verejný ochranca práv nezávislým a nestranným orgánom, osoba, ktorá zastáva funkciu ombudsmana už od vzniku tejto inštitúcie, bola v minulosti politicky činná, čo môže spochybňovať jeho nestrannosť. Túto pochybnosť posilňuje tiež jeho pasívny postoj k negatívnym trendom a dôležitým spoločenským diskusiám, čo je často predmetom kritiky tretieho sektora.

V porovnaní napríklad s českým ombudsmanom je súčasný slovenský verejný ochranca práv menej verejne viditeľný, pričom jeho vystúpenia v médiách, ako aj celková mediálna aktivita Kancelárie verejného ochrancu, sú nedostatočné. Napriek tomu, že ombudsman pravidelne participuje na verejných podujatiach, povedomie verejnosti o inštitúte ombudsmana je na veľmi slabej úrovni. Skutočnosť, že kancelária prijíma množstvo podnetov od občanov, ktoré nie sú v jej kompetencii, značí o slabej informovanosti verejnosti v tejto oblasti. Za najväčšie slabiny orgánu verejného ochrancu práv považujeme znižovanie rozpočtu kancelárie, úzku pôsobnosť verejného ochrancu práv, ktorú je potrebné rozšíriť, a tiež chýbajúcu PR stratégiu, ktorá by viedla k väčšej informovanosti verejnosti.

Verejný ochranca práv Celkové skóre: 64 / 100			
	Indikátor	Legislatíva	Prax
Kapacity 83/ 100	Zdroje	-	75
	Nezávislosť	100	75
Systém spravovania 83/ 100	Transparentnosť	100	75
	Zodpovedanie sa	75	75
	Mechanizmy integrity	100	100
Prínos 25/ 100	Vyšetrovanie	50	
	Presadzovanie praxe	dobrej 0	

Štruktúra a organizácia

Aktuálnym ochrancom verejných práv Slovenskej republiky je Pavel Kandráč (zvolený na druhé funkčné obdobie), ktorý bol do funkcie vymenovaný v roku 2002 ako prvý slovenský ombudsman. Inštitút verejného ochrancu práv je upravený Ústavou a osobitným zákonom č. 564/2001 Z.z. o verejnom ochrancovi práv.² Verejný ochranca práv je nezávislým orgánom Slovenskej republiky, ktorý

¹ Zákon č. 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky.

² Zákon č. 564/2001 Z.z. o verejnom ochrancovi práv, v znení neskorších predpisov (“zákon o verejnom ochrancovi práv”).

v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom chráni základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb v konaní pred orgánmi verejnej správy a ďalšími orgánmi verejnej moci, ak je ich konanie, rozhodovanie alebo nečinnosť v rozpore s právnym poriadkom. Všetky orgány verejnej moci poskytnú verejnému ochrancovi práv potrebnú súčinnosť.³ Verejný ochranca práv sa môže podieľať na vyvedení zodpovednosti voči osobám, pôsobiacim v orgánoch verejnej moci, ak tieto osoby porušili základné právo alebo slobodu fyzických osôb a právnických osôb. Inštitút ombudsmana nemá rozhodovaciu právomoc.

Občania môžu podať podnet aj anonymne, pričom z podnetu musí byť zrejmé, akej veci sa týka, proti ktorému orgánu verejnej správy smeruje a čoho sa podávateľ domáha.⁴ Po obdržaní podnetu začne Kancelária verejného ochrancu práv vo veci konať. Kancelária môže konať aj na základe vlastnej iniciatívy, *ex offico*. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že verejný ochranca práv vykonáva svoju činnosť efektívne v tom zmysle, že aktuálna vybavenosť podnetov sa pohybuje nad úrovňou 96%.⁵

Hodnotenie

Zdroje (prax)

Skóre: 75

Do akej miery má verejný ochranca práv k dispozícii dostatočné prostriedky na napĺňanie cieľov úradu v praxi?

Kancelária verejného ochrancu práv disponuje vlastnou rozpočtovou kapitolou štátneho rozpočtu.⁶ Rozpočet pokrýva výdavky, súvisiace s chodom kancelárie, ktorá v súčasnosti zamestnáva 41 ľudí. Táto kapacita kancelárie je nemenná celých 12 rokov jej pôsobnosti, pričom fluktuácia zamestnancov je jedna z najnižších vo verejnej správe.⁷ Personálne obsadenie kancelárie je primerané tomu, aby dokázalo kapacitne zvládnuť vybavenie prijatých podnetov od občanov.

Zo správ o činnosti kancelárie za príslušné roky vyplýva, že jej zamestnanci sa pravidelne zúčastňujú na rôznych medzinárodných seminároch a školeniach (napríklad zhromaždenia Medzinárodného ombudsmanského inštitútu, workshopy na univerzite v Padove, stretnutie zamestnancov Európskej siete ombudsmana v Štrasburgu⁸ a pod.).

Vzhľadom na prebiehajúce úsporné opatrenia vlády bol rozpočet kancelárie ombudsmana v roku 2011 znížený o 10%, čo viedlo k následnému prepusteniu časti zamestnancov. Z dôvodu úsporných opatrení bola Kancelária verejného ochrancu práv v tomto roku nútená obmedziť svoju činnosť v regionálnych pôsobiskách, obmedzila vydávanie informačných bulletinov aj zahraničné služobné cesty, organizovanie konferencií, školení, predplatné odbornej literatúry a ďalšie aktivity.⁹ Škrty vo verejnej správe sa z dlhodobého hľadiska môžu odraziť na efektívnosti kancelárie.¹⁰

V správe o činnosti kancelárie za rok 2010 sa píše o potrebe rozšírenia pôsobnosti verejného ochrancu práv.¹¹

³ Čl.151 Ústavy.

⁴ www.vop.gov.sk/chcete-podat-podnet [cit. dňa 7 Decembra 2011].

⁵ Kandráč, P.: *Perspektívy činnosti verejného ochrancu práv v Slovenskej republike na druhé funkčné obdobie (2007 – 2012)*, str. 2.

⁶ Zákon č. 303/1995 Z.z. o rozpočtových pravidlách a zákon o verejnom ochrancovi práv.

⁷ Rozhovor autora s verejným ochrancom práv P. Kandráčom, v Bratislave, dňa 17. júna 2011.

⁸ Správa o činnosti za rok 2010, str.70: www.vop.gov.sk/files/File/spravy_o_cinnosti/Sprava_marec_2011.pdf

⁹ Správa o činnosti za rok 2010, str.75, dostupná na: www.vop.gov.sk/files/File/spravy_o_cinnosti/Sprava_marec_2011.pdf [cit. 28. júla 2011].

¹⁰ Rozhovor autora s verejným ochrancom práv P. Kandráčom.

¹¹ The Slovak Spectator, 22 April 2010, dostupné na:

http://spectator.sme.sk/articles/view/38637/10/slovak_ombudsman_presents_annual_report_on_human_rights.html [cit. 28 júla 2011].

Nezávislosť (právo)

Skóre: 100

Do akej miery je verejný ochranca práv podľa zákona nezávislý?

Ústava zaručuje verejnému ochrancovi práv inštitucionálnu a funkčnú nezávislosť a upravuje jeho právomoci, ako aj finančné zdroje potrebné na napĺňanie jeho poslania.¹²

Pôsobnosť verejného ochrancu práv sa vzťahuje na orgány štátnej správy, orgány územnej samosprávy, právnické osoby a fyzické osoby, ktoré rozhodujú o právach a povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb v oblasti verejnej správy. Pôsobnosť verejného ochrancu práv sa nevzťahuje na NR SR, prezidenta SR, vládu SR, Ústavný súd Slovenskej republiky, NKÚ, spravodajské služby, na rozhodovacie právomoci vyšetrovateľov PZ, prokuratúru a na sudy s výnimkou orgánov riadenia a správy súdov a s výnimkou dôvodov, predpokladajúcich disciplinárne previnenie sudcu. Na rozdiel od švédskemu modelu, ombudsman na Slovensku nemá právomoc ukladať sankcie, ale obracia sa na príslušné orgány (napríklad na prokuratúru).

Verejného ochrancu práv volí NR SR na obdobie piatich rokov z kandidátov, ktorých jej navrhne najmenej 15 poslancov NR SR.¹³ Verejný ochranca práv nemôže byť členom politickej strany ani politického hnutia. Personálne obsadzovanie štátnozamestnaneckých miest v Kancelárii verejného ochrancu práv prebieha prostredníctvom výberového konania na základe stanovených podmienok a kvalifikačných predpokladov. Za výberový proces zodpovedá riaditeľ sekretariátu a jeho výber následne schvaľuje ombudsmán v súlade s príslušnou legislatívou.¹⁴

Zákon o verejnom ochrancovi práv upravuje nezlučiteľnosť výkonu tejto funkcie s inou funkciou, ktorá by mohla viesť ku konfliktu záujmov. Okrem toho, verejný ochranca práv nesmie popri výkone svojej funkcie vykonávať žiadnu inú platenú funkciu, podnikat' a vykonávať inú zárobkovú činnosť, s výnimkou správy vlastného majetku alebo majetku svojich maloletých detí, vedeckej, pedagogickej, literárnej a umeleckej činnosti, ak taká činnosť nenaruša riadny výkon funkcie a dôstojnosť funkcie a neohrozuje dôveru v nestrannosť a nezávislosť verejného ochrancu práv.¹⁵

Funkčné obdobie verejného ochrancu práv je stanovené na päť rokov, pričom tú istú osobu možno vymenovať za ombudsmana najviac v dvoch po sebe nasledujúcich funkčných obdobiach. Zákon zároveň upravuje ustanovenia, súvisiace so zánikom funkcie (napríklad spáchanie úmyselného trestného činu).¹⁶

Nezávislosť (prax)

Skóre: 75

Do akej miery je verejný ochranca práv nezávislý v praxi?

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že verejný ochranca práv vykonáva svoju činnosť nezávisle a neboli zaznamenané výrazné externé zásahy do jeho činnosti. Napriek tomu, že súčasný verejný ochranca práv nie je členom žiadnej politickej strany, jeho bývalé členstvo v HZDS¹⁷ môže spochybňovať jeho nestrannosť pri vybavovaní niektorých podnetov.

¹² Článok 151 Ústavy.

¹³ Ustanovenie § 4 odsek 6 zákona o verejnom ochrancovi práv.

¹⁴ Ustanovenie § 27 Ibid.

¹⁵ Ustanovenie § 7 Ibid.

¹⁶ Ustanovenie § 5 Ibid.

¹⁷ Denník SME, 20. Marca 2003: www.sme.sk/c/273740/ombudsman-je-kandrac-z-hzds.html (cit. 28 júla 2011).

Hoci neexistujú jednoznačné dôkazy, mnoho odborníkov a predstaviteľov neziskového sektora zastáva názor, že verejný ochranca práv nevyužíva svoje právomoci dostatočne a navyše nezaujíma stanoviská k negatívnym trendom a udalostiam v spoločnosti. Ombudsman sa napríklad nevyjadril k vybudovaniu betónového múru v okolí rómskych obydli na východe Slovenska,¹⁸ kde došlo k jednoznačnému porušeniu ľudských práv. Podobne nečinný je v rôznych korupčných kauzách.¹⁹

Od zriadenia inštitútu verejného ochranca práv v roku 2001 neboli zaznamenané sťažnosti voči činnosti kancelárie a jej zamestnancov. V roku 2006 bol súčasný ombudsman zvolený na druhé funkčné obdobie.

V praxi neboli zaznamenané prípady, v ktorých by občania za podanie podnetu na verejného ochranca práv boli ohrozovaní či zavražďovaní.²⁰

Transparentnosť (legislatíva)

Skóre: 100

V akom rozsahu existujú zákonné ustanovenia, ktoré zabezpečujú prístup verejnosti k relevantným informáciám o aktivitách a rozhodovacích procesoch verejného ochranca práv?

Rovnako ako väčšina verejných funkcionárov, aj verejný ochranca práv je zo zákona povinný zachovávať mlčanlivosť vo veciach ochrany osobnosti, o ktorých sa dozvedel pri výkone svojej funkcie, a to aj po uplynutí funkčného obdobia. Ombudsman je povinný zverejňovať informácie o svojej činnosti prostredníctvom výročnej správy s kompletnými štatistickými údajmi. Zároveň má v zmysle zákona o slobodnom prístupe k informáciám povinnosť informovať jednotlivých predkladateľov podnetov o aktuálnom stave vybavovania ich podnetov.²¹

Ombudsman má ako verejný funkcionár povinnosť podľa zákona o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcie verejných funkcionárov zverejňovať svoje majetkové priznanie²² a sprístupniť ho na internete. Kancelária ombudsmana je ako orgán verejnej správy zo zákona povinná zverejňovať všetky zmluvy, faktúry a platby na internete.²³ Cieľom tohto opatrenia je zvýšiť transparentnosť v oblasti verejného obstarávania a zamedziť prípadnému predraženiu obstarávaných služieb či tovarov.

Verejný ochranca práv spolupracuje s príslušnými orgánmi verejnej správy a prokuratúry. Verejný ochranca práv môže spolupracovať aj s inými subjektmi, pôsobiacimi v oblasti ochrany práv a slobôd.²⁴ Takáto spolupráca by však nemala ovplyvňovať proces vybavovania podnetu a utajovanie identity podávateľa (okrem špecifických prípadov, v ktorých identita podávateľa podnetu je zrejmá).²⁵

Transparentnosť (prax)

Skóre 75

¹⁸ The Slovak Spectator, 6. septembra 2011, dostupné na:

http://spectator.sme.sk/articles/view/40004/2/michalovce_wall_isolates_roma.html (cit. 21 novembra 2011).

¹⁹ Rozhovor s osobou, ktorá si želá zostať v anonymite (zdroj J), Bratislava, 11. mája 2011; pozri tiež Global Integrity Report, Slovakia: Integrity Indicators Scorecard, 2009, dostupné na: <http://report.globalintegrity.org/Slovakia/2009/scorecard/69> [cit. 28 júla 2011];

a: Bureau of Democracy, Human Rights, and Labor of U.S., 2010 Human Rights Report: Slovakia, 8 apríla 2010, dostupné na: www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2010/eur/154450.htm [cit. 28 júla 2011].

²⁰ Rozhovor (anon.) a rozhovor autora s verejným ochrancom práv P. Kandráčom.

²¹ Zákon č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám, v znení neskorších predpisov („Zákon o slobode informácií“).

²² Ústavný zákon č. 357/2004 o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov a zákon o slobode informácií.

²³ Zákon o slobodnom prístupe k informáciám.

²⁴ § 25 zákona o verejnom ochrancovi práv.

²⁵ Rozhovor autora s P. Kandráčom.

Do akej miery sú aktivity a rozhodovanie verejného ochrancu práv transparentné?

Správa o činnosti Kancelárie verejného ochrancu práv je dostupná v tlačenej verzii aj v elektronickej podobe na webovej stránke verejného ochrancu práv. Poskytuje prehľad o počte podnetov, ich rozdelenie podľa pôsobnosti, počet prípadov porušenia základných práv a slobôd a v neposlednom rade aj informácie o rozpočte kancelárie.²⁶

Občan, ktorý podal podnet Kancelárii verejného ochrancu práv, je priebežne informovaný o priebehu vybavovania daného podnetu. Hoci ombudsman zo zákona nemá právomoc udeľovať sankcie, sleduje ďalší postup príslušných orgánov verejnej správy a prokuratúry. Vo väčšine prípadov dochádza k včasnej náprave, hoci v praxi sa objavujú aj prípady, kedy musí byť vyvinuté väčšie úsilie na dosiahnutie nápravy.²⁷ Odborníci však spochybňujú efektívnosť monitorovania vývoja jednotlivých podnetov.²⁸

Od januára 2011, v súlade s platnou legislatívou,²⁹ musí Kancelária verejného ochrancu práv zverejňovať všetky zmluvy a faktúry na internete.³⁰

Ombudsman prejavuje ochotu spolupracovať s verejnosťou,³¹ či už s nezávislými odborníkmi alebo neziskovými organizáciami, pôsobiacimi v oblasti ochrany ľudských práv a slobôd,³² a to formou workshopov, prednášok v reedukačných centrách alebo v združení Fóra pre pomoc starším.³³

V zmysle ústavného zákona č. 357/2004 Z.z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov si verejný ochranca práv plní každoročne zákonnú povinnosť predložiť majetkové priznanie, ktoré sa zverejňuje na webovej stránke NR SR.³⁴

Zodpovedanie sa (legislatíva)

Skóre: 75

Do akej miery existujú zákonné ustanovenia zabezpečujúce, aby verejný ochranca práv podával správy o svojej činnosti a zodpovedal za svoje konanie?

Verejný ochranca práv zodpovedá za svoju činnosť NR SR, ktorej predkladá každý rok v priebehu prvého štvrtroka správu o činnosti. V nej uvedie svoje poznatky o dodržiavaní základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb orgánmi verejnej správy, a tiež predkladá návrhy a odporúčania na nápravu zistených nedostatkov.³⁵ Správa je predmetom rokovania NR SR.

Proti zisteniam a stanoviskám verejného ochrancu práv nie je možné podať odvolanie, nakoľko ombudsman nemá rozhodovacie právomoci a nevydáva rozhodnutia.³⁶

Výkon funkcie ombudsmana zaniká len na základe právoplatného rozsudku súdu o úmyselnom spáchaní trestného činu.³⁷ Ak zamestnanci kancelárie porušia zákon alebo interné predpisy, vzťahujú

²⁶ www.vop.gov.sk/spravy-o-cinnosti (citované 15 októbra 2011).

²⁷ Rozhovor autora s P. Kandráčom.

²⁸ <http://report.globalintegrity.org/Slovakia/2009/scorecard/69> (citované 15 októbra 2011).

²⁹ www.vop.gov.sk/zmluvy-objednavky-faktury [13 jún 2011].

³⁰ The Slovak Spectator, 20 December 2010, dostupné na:

http://spectator.sme.sk/articles/view/41159/2/all_contracts_to_go_online.html [cit. 15 októbra 2011].

³¹ Rozhovor s verejným ochrancom práv P. Kandráčom.

³² § 25 zákona o verejnom ochrancovi práv.

³³ Správa o činnosti za rok 2010, str. 60, dostupná na: www.vop.gov.sk/files/File/spravy_o_cinnosti/Sprava_marec_2011.pdf [cit. 13 júna 2011].

³⁴ www.nrsr.sk/Default.aspx?sid=vnf/oznamenie&UserId=KandPave [cit. dňa 2011].

³⁵ § 8 odsek 2 Zákona o verejnom ochrancovi práv.

³⁶ Rozhovor autora (anon.), 11. mája 2011.

³⁷ § 8 Zákona o verejnom ochrancovi práv.

sa na nich relevantné ustanovenia zákona č. 211/2000 Z.z. o štátnej službe alebo zákona č. 300/2005 Z.z., Trestného zákonníka.³⁸

V súčasnosti neexistuje osobitná právna úprava ochraňujúca oznamovateľov trestnej činnosti, tzv. „whistleblowerov“.

Podľa zákona o štátnej službe môžu štátni zamestnanci podávať sťažnosti vo veciach vykonávania štátnej služby služobnému úradu. V praxi však nie je legislatívne ošetrená ochrana sťažovateľa pred prípadnou ujmom. V tomto prípade by sa na sťažovateľa mohol vzťahovať zákon č. 152/1998 o sťažnostiach v znení neskorších predpisov,³⁹ hoci podľa hodnotiacej správy TIS „úvodné ustanovenie zákona o sťažnostiach prináša interpretačnú neistotu v kontexte whistleblowingu“.⁴⁰

Zodpovedanie sa (prax)

Skóre: 75

Do akej miery podáva verejný ochranca práv správu o svojej činnosti a nesie zodpovednosť za svoje konanie?

V súlade so zákonom o verejnom ochrancovi práv ombudsman predkladá NR SR každý rok v prvom štvrtroku správu o činnosti, v ktorej uvedie svoje poznatky o dodržiavaní základných práv a slobôd fyzických osôb a právnických osôb orgánmi verejnej správy a predkladá návrhy a odporúčania na nápravu zistených nedostatkov. Správa je verejne prístupná na webovej stránke Kancelárie verejného ochrancu práv, čo umožňuje verejnosti získať informácie o činnosti ombudsmana. NR SR správu o činnosti preskúma a aj na jej základe schváli alebo upraví rozpočet pre Kanceláriu verejného ochrancu práv.⁴¹

Mechanizmy integrity (legislatíva)

Skóre: 100

Do akej miery existujú zákonné alebo iné ustanovenia, ktoré majú zabezpečiť integritu verejného ochrancu práv?

Zákon o verejnom ochrancovi práv,⁴² ako aj interné predpisy súvisiace s konfliktom záujmov, stanovujú základný rámec pre integritu pôsobenia ombudsmana a jeho kancelárie. Akékoľvek snahy o ovplyvňovanie činnosti kancelárie, ako aj činnosti, vedúce k potenciálnemu konfliktu záujmov, sú zakázané.⁴³ Zákon rovnako upravuje nezlučiteľnosť funkcií a neumožňuje vykonávanie podnikateľskej a inej zárobkovej činnosti či prijímanie darov alebo úplatkov. Verejný ochranca práv má zároveň povinnosť podávať majetkové priznanie, ktoré NR SR následne zverejní na internete.

Vzhľadom na citlivosť údajov (napríklad osobné údaje, totožnosť podávateľa a pod.), s ktorými ombudsman prichádza do styku, je v súlade so zákonom viazaný zachovávať o nich mlčanlivosť, aby sa zaručila ochrana predkladateľa podnetu.⁴⁴

³⁸ Zákon o štátnej službe.

³⁹ Zákon č. 152/1998 Z.z. o sťažnostiach, v znení neskorších predpisov („Zákon o sťažnostiach“).

⁴⁰ Právna ochrana whistleblowerov na Slovensku. Hodnotiaca správa, Transparency International Slovensko, máj 2009, str.5.

⁴¹ Rozhovor autora (anon.), máj 2011.

⁴² § 6 a 7 zákona o verejnom ochrancovi práv.

⁴³ Rozhovor autora s verejným ochrancom práv P. Kandráčom.

⁴⁴ Zákon o verejnom ochrancovi práv.

Mechanizmy integrity (prax)

Skóre: 75

Do akej miery je integrita verejného ochrancu práv zabezpečená v praxi?

Formálne opatrenia⁴⁵ vytvárajú základný rámec na zabezpečenie integrity ombudsmana, pokrývajú všetky relevantné oblasti, akými sú konflikt záujmov (politické tlaky, súkromný sektor), mlčanlivosť, prístupnosť majetkového priznania a podobne. Ombudsman osobne dohliada na všetky postupy pri preskúmaní podnetov, aby zaručil maximálny možný súlad so všeobecne záväznými právnymi normami pravidlami.⁴⁶

Okrem voľne prístupných informácií (majetkové priznanie ombudsmana, rozpočet kancelárie, zmluvy a faktúry) je verejne dostupná aj výročná správa ochrancu verejných správ za príslušný rok. Tá poskytuje dodatočné informácie o činnosti kancelárie, napríklad účasť zamestnancov na workshopoch, konferenciách a podobne.⁴⁷

Doposiaľ neboli zaznamenané prípady porušenia etického kódexu Kanceláriou verejného ochrancu práv, napríklad prijatím menšieho daru či úplatku alebo vykonaním aktivity, ktorá by mala negatívny dopad na činnosť ombudsmana alebo jeho integritu.⁴⁸ Jedinou pretrvávajúcou pochybnosťou je možný vplyv politickej minulosti ombudsmana na jeho činnosť.⁴⁹

Preskúvanie podnetov

Skóre: 50

Do akej miery je verejný ochranca práv efektívny pri riešení podnetov od verejnosti?

Podnet verejnému ochrancovi práv môže zaslať akákoľvek fyzická alebo právnická osoba prostredníctvom internetu či písomne na základe predpísaných náležitostí.⁵⁰ Podľa výročnej správy za rok 2010 bolo Kancelárii ombudsmana nahlásených 2 517 podnetov, z ktorých 176 bolo opodstatnených,⁵¹ keďže sa týkali prípadov porušenia základného práva a slobody občana.

Lehota vybavenia podnetov je považovaná za primeranú,⁵² i keď uzavretie jednotlivých prípadov závisí od súčinnosti relevantných orgánov. Ombudsman pripustil, že v niektorých prípadoch musel urgovať príslušné orgány na urýchlenie konania,⁵³ no vo väčšine prípadov inštitúcie vykonajú nápravu v primeranej časovej lehote. Na druhej strane je verejný ochranca práv často kritizovaný za slabú proaktívnu činnosť v niektorých prípadoch zrejme porušovania ľudských práv,⁵⁴ napríklad v prípade vybudovania tri metre vysokého múru na oddelenie rómskych obydľí od zvyšnej časti populácie,⁵⁵ alebo v prípade korupčných škandálov vysokopostavených činiteľov.

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Rozhovor autora s verejným ochrancom práv P. Kandráčom a s osobou ktorá si želá zostať v anonymite (anon.).

⁴⁷ Ročné správy o výkone činnosti verejného ochrancu práv: rok 2009 dostupné na:

www.vop.gov.sk/files/File/spravy_o_cinnosti/Sprava_marec_2010.pdf;

Alebo rok 2010, dostupné na: www.vop.gov.sk/files/File/spravy_o_cinnosti/Sprava_marec_2011.pdf;

⁴⁸ Rozhovor autora s verejným ochrancom práv P. Kandráčom a s osobou, ktorá si želá zostať v anonymite.

⁴⁹ Denník SME, 27 august 2011: www.sme.sk/c/6031989/koalicia-hlada-ombudsmana.html [cit. 29 august 2011].

⁵⁰ § 14 zákona o verejnom ochrancovi práv.

⁵¹ Ročná správa o výkone činnosti verejného ochrancu práv, str. 8 a 9, dostupná

na: www.vop.gov.sk/files/File/spravy_o_cinnosti/Sprava_marec_2011.pdf [cit. 13. september 2011].

⁵² Rozhovor autora s verejným ochrancom práv P. Kandráčom a s osobou ktorá si želá zostať v anonymite.

⁵³ Rozhovor autora s verejným ochrancom práv P. Kandráčom.

⁵⁴ Rozhovor autora s osobou, ktorá si želá zostať v anonymite (zdroj G); pozri tiež Global Integrity Report, Slovakia: Integrity Indicators Scorecard, 2009; a the Slovak Spectator, článok dostupný na:

http://spectator.sme.sk/articles/view/43978/2/two_candidates_emerge_for_ombudsman_job.html (cit. 30 septembra 2011).

⁵⁵ The Slovak Spectator, 6. septembra 2011, dostupné na:

http://spectator.sme.sk/articles/view/40004/2/michalovce_wall_isolates_roma.html (cit. 21 novembra 2011).

Mimovládne organizácie poukazujú aj na skutočnosť, že odporúčaniam, ktoré navrhuje ombudsman s cieľom odstrániť časté pochybenia, sa vo všeobecnosti nevenuje dostatočná pozornosť.⁵⁶

Presadzovanie dobrej praxe

Skóre: 0

Do akej miery je verejný ochranca práv aktívny a efektívny vo zvyšovaní povedomia o štandardoch etického konania v rámci vlády a verejnosti?

Zistenia Kancelárie verejného ochranu práv, podstata podnetov, výsledky, štatistiky a odporúčania sú zverejnené elektronicky⁵⁷ alebo v tlačenej podobe a sú dostupné aj na individuálnu žiadosť. Ombudsman sa aktívne angažuje v školských projektoch, ktorých cieľom je zvýšiť povedomie mladých ľudí o ich ľudských právach.⁵⁸ Záujem o takéto kampane nie je v skutočnosti veľký a nie je v centre záujmu médií, čo môže byť aj dôsledkom chýbajúcej PR stratégie kancelárie. Verejné vystúpenia ombudsmana v médiách sú minimálne a nedostatočne aktívna úloha ombudsmana v otázkach hrubého porušovania práv mu vytvára imidž nevýrazného úradníka.⁵⁹

Skutočnosť, že verejné povedomie o činnosti verejného ochranu práv je na nízkej úrovni, potvrdzuje aj výrok ombudsmana, ktorý sa v rozhovore pre denník SME vyjadril, že občania mu často predkladajú podnety mimo jeho kompetencií.⁶⁰

---

⁵⁶ Global Integrity, especially point 56j: <http://report.globalintegrity.org/Slovakia/2009/scorecard/69> [cit. 13.september 2011].

⁵⁷ www.vop.gov.sk/spravy-o-cinnosti [cit. 13. September 2011].

⁵⁸ Rozhovor autora s verejným ochrancom práv P. Kandráčom.

⁵⁹ Rozhovor autora (anon.).

⁶⁰ Denník SME, 7 mája 2009, dostupné na: www.sme.sk/c/4833059/ombudsman-chce-dohliadat-na-viac-prav-problemom-su-prietahy.html [cit.]